

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин і регіональних студій

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ

підготовки

бакалавра

спеціальності

**291 Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії**

**освітньо-професійної
програми**

Міжнародні відносини

Луцьк – 2022

Силабус освітнього компонента «Зовнішня політика України та національні інтереси» підготовки бакалавра, галузі знань 29 Міжнародні відносини, спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, освітньо-професійної програми Міжнародні відносини.

Розробник: Вознюк Євгенія Василівна – к. політ. н., доцент кафедри міжнародних відносин і регіональних студій

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

доц. Вознюк Є.В.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин і регіональних студій,
Протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри:

проф. Н. Н. Коцан

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна очна форма навчання	галузь знань – 29 Міжнародні відносини, спеціальність – 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії освітньо-професійна програма Міжнародні відносини освітній рівень бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2
		Семестр 4-ий
		Лекції 30 год.
		Семінарські 42 год.
		Самостійна робота 40 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Консультації 8 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання	українська	

II. Інформація про викладача

ППП **Вознюк Євгенія Василівна**

Науковий ступінь: кандидат політичних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри міжнародних відносин і регіональних студій

Контактна інформація Voznyuk.Yevhenija@vnu.edu.ua, 0958654410

Дні занять: заняття проводяться у відповідності до розкладу занять, що розміщений на сайті <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

«Зовнішня політика України та національні інтереси» є важливим та необхідним ОК, що вивчається здобувачами факультету міжнародних відносин на другому курсі. Україна займає вигідне геополітичне становище між Заходом і Сходом. Проте само по собі вигідне геополітичне становище автоматично не забезпечує вигоди для країни. Це повинна робити зовнішня політика країни. Базовою вимогою у здійсненні зовнішньої політики України є якнайповніше і якнайефективніше забезпечення національних інтересів країни.

Національні інтереси України у сфері міжнародних відносин становлять три основні групи: - стратегічні та геополітичні інтереси, пов'язані з забезпеченням національної безпеки України та захистом її політичної незалежності; - економічні інтереси, пов'язані з інтегруванням економіки України у світове господарство; -

регіональні, субрегіональні, локальні інтереси, пов'язані із забезпеченням різноманітних специфічних потреб внутрішнього розвитку України.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Метою є: дослідження провідних концептуальних підходів зовнішньої політики України, їхніх характерних рис та зовнішньополітичних пріоритетів протягом історії становлення з моменту здобуття незалежності, з детальним розглядом специфіки еволюції змісту та принципів після закінчення «холодної війни»: у 1990-х роках – на початку ХХІ століття. Курс спрямований на формування уявлення про: зовнішньополітичний курс української держави та його роль у міжнародних відносинах наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.; участь в інтеграційних процесах; з'ясування особливостей зовнішньополітичної діяльності Києва у постбіполярну епоху, головних підходів до розв'язання глобальних проблем, формування нової системи міжнародних відносин, забезпечення регіональної та міжнародної безпеки; розвиток двосторонніх міждержавних відносин; розширення участі в європейському регіональному співробітництві; співробітництво в рамках інтеграційних об'єднань; членство в ООН та інших універсальних міжнародних організаціях..

Завдання – формування у здобувачів цілісного уявлення про напрямки та зміст зовнішньої політики української держави на різних етапах її розвитку, засвоєння здобувачами теоретичних концептуальних підходів щодо шляхів, методів та засобів формування зовнішньої політики України, забезпечення її національних інтересів у сучасних міжнародних відносинах.

3. Результати навчання (Компетентності).

Загальні компетенції

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 10. Здатність спілкуватися державною мовою усно і письмово.

ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 13. Здатність бути критичним і самокритичним.

Спеціальні (фахові) компетенції

СК 5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру і динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК 7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК 8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК 9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих завдань і проблем.

СК 11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їхнє місце у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК 13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

Результати навчання

РН 04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, особливостей формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН 06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН 08. Збирати, обробляти та аналізувати значні обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

РН 09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземними мовами на професійному рівні, необхідному для ведення професійної дискусії, підготовки аналітичних та дослідницьких документів.

РН 11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні звіти.

РН 13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

РН 15. Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих завдань міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.

РН 16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

РН 17 Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Сем.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/Бали
Змістовий модуль 1.						
<i>Зовнішня політика незалежної України</i>						
Тема 1. Витоки та основи зовнішньої політики України.	6.5	2	2	2	0.5	ДС/2
Тема 2. Засади, основні напрямки та механізми формування зовнішньої політики України. Національні інтереси України.	9.5	2	4	3	0.5	ДС/2
Тема 3. Зовнішньополітичні виклики. Безпековий курс зовнішньої політики України.	9.5	2	4	3	0.5	ДС, РМГ/3
Тема 4. Україна в міжнародному економічному співробітництві.	6.5	2	2	2	0.5	ДС/2
Тема 5. Актуальні проблеми зовнішньої політики України	7	2	2	3		ДС/2
Разом за змістовим модулем 1	39	10	14	13	2	11
Змістовий модуль 2.						
<i>Розвиток двосторонніх міждержавних відносин</i>						
Тема 6. Пріоритети діяльності України на пострадянському просторі.	6.5	2	2	2	0.5	ДС/2
Тема 7. «Українське питання» в європейській політиці.	10	2	4	3	1	ДС, РМГ/3
Тема 8. Розбудова відносин України з державами Азії та Африки.	9.5	2	4	3	0.5	ДС/2
Тема 9. Становлення та розвиток відносин України з країнами Північної Америки.	9.5	2	4	3	0.5	ДС РМГ/3
Тема 10. Посилення відносин України з державами Латинської Америки.	6.5	2	2	2	0.5	ДС, РМГ/3
Разом за модулем 2	42	10	16	13	3	13

Змістовий модуль 3. <i>Діяльність України у міжнародних організаціях</i>						
Тема 11. Україна у міжнародних урядових організаціях.	9.5	2	4	3	0.5	ДС/2
Тема 12. Активність захисту національних інтересів України в неурядових об'єднаннях.	6.5	2	2	2	0.5	ДС, РМГ/ 3
Тема 13. Україна в рамках субрегіональних та регіональних формувань.	7.5	2	2	3	0.5	ДС/2
Тема 14. Перспективні вектори вступу до ЄС та НАТО.	7.5	2	2	3	0.5	ДС/2
Тема 15. Українські ініціативи та формати співробітництва.	8	2	2	3	1	ДС/2
Разом за модулем 3	39	10	12	14	3	11
Модульна контрольна робота						60
Всього	120	30	42	40	8	100

Методи контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо. П – презентація.*

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті дуже стисло, їх поглиблене опрацювання за рекомендованою літературою, а також виконання домашніх завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу, опрацювання літератури для підготовки до семінарських занять, підготовка до іспиту

Елементи самостійної роботи студента	К-сть годин
читання літератури для занять	10
проведення досліджень	5
виконання домашніх завдань	5
групова робота поза аудиторно	5
підготовка доповіді / презентації	5
підсумковий іспит	10
Загальна кількість годин	40

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в наукових заходах тощо) навчання може відбуватись в цей період в онлайн формі або за індивідуальним планом за погодженням із викладачем.

В умовах дії воєнного стану або карантинних обмежень освітній процес в університеті може здійснюється за змішаною формою навчання, а саме: очно в аудиторії або дистанційно в Microsoft Teams https://teams.microsoft.com/l/team/19%3arGbvrZFql5FfN_EK7t73NwLpn9ijgCEtL8wqyHdsj-81%40thread.tacv2/conversations?groupId=c12473cf-e24e-4d18-b3ee-00981965_e534_tenantId=79cf2153-dcef-4e36-ab8c-89480b2366aa/

Політика щодо академічної доброчесності.

Нульова терпимість до списування. Плагіат та списування під час виконання письмових завдань та екзаменів (зокрема, із використанням мобільних девайсів) є грубим порушеннями принципу академічної доброчесності і є неприпустимими в процесі вивчення курсу.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання тем семінарських занять або тестів для поточного контролю відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Складання і перескладання іспиту з курсу регламентується Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Polozhprootzin%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf) .

V. Підсумковий контроль

Формами підсумкового контролю є іспити, задача якого є обов'язковою. Проводяться в усній формі. Екзаменаційні білети включають 3 питання: по одному з кожного змістового модуля. На іспиті студент отримує від 0 до 60 балів. Загальна сума балів за курс становить 100. Вона формується як сума балів за поточне оцінювання (40 балів) і підсумкове оцінювання (60 балів).

Питання для задачі іспиту

1. Засади і принципи зовнішньої політики України.
2. Національні інтереси України.
3. Становлення зовнішньої політики України.
4. Розподілення зовнішньополітичних функцій.
5. Територіальна цілісність і непорушність кордонів.
6. Ядерні гарантії Україні.
7. Матеріальні і культурні втрати України після розпаду СРСР.
8. Захист прав українських громадян за кордоном.
9. Формування міжнародного іміджу України.
10. Українсько-російська гібридна війна.
11. Країни пострадянського простору в політиці України.
12. Розвиток відносин із країнами-сусідами.
13. Розвиток відносин із державами-членами ЄС.

14. Провідні країни Європи в зовнішній політиці Української держави.
15. Українські ініціативи: ГУАМ.
16. Україна в міжнародних організаціях.
17. Основні напрями зовнішньої політики України.
18. Багатовекторність, прагматизм у зовнішньополітичній діяльності.
19. Міжнародне визнання України.
20. Територіальні проблеми в українсько-російських відносинах.
21. Без'ядерний статус України. Схарактеризуйте проблеми.
22. Чорнобильська катастрофа і реакція на неї світу.
23. Стратегічні партнери України.
24. Особливості співпраці України і Республіки Польща.
25. Територіальні питання в українсько-румунських відносинах.
26. Статус країни-сусіди у відносинах України з ЄС.
27. Наслідки розширення Європейського Союзу для України.
28. Урядова програма "Європейський вибір України".
29. Інформаційна безпека України.
30. Розкрийте сутність ОПМ і участь в них України.
31. Партнерство заради миру.
32. Форми співпраці України з ЄС.
33. Регіональні кризи на пострадянському просторі: сутність і шляхи розв'язання.
34. Придністровська проблема. Участь України в її врегулюванні.
35. Участь України в системі регіональної безпеки.
36. Універсалізм ООН і Україна.
37. Превентивна дипломатія: сутність і застосування.
38. Україна і країни-сусіди: проблеми сучасності.
39. Візовий режим України - ЄС.
40. Меморандум про співробітництво України з НАТО.
41. Програма сусідства.
42. Стратегічне партнерство України зі США.
43. Поправка Джексона-Веніка.
44. Діяльність МВФ і ВБ в Україні.
45. Українсько-канадське особливе партнерство.
46. Українсько-кубинські відносини в гуманітарній сфері.
47. Україна - член-засновник ООН.
48. Участь української делегації в підготовці Статуту ООН.
49. Глобальні загрози людству.
50. Боротьба з тероризмом. Позиція України.
51. Участь України у створенні світової системи безпеки.
52. Регіональні організації в ЦСЄ: участь в них України.
53. Статус перебування в Україні Чорноморського флоту Росії.
54. Політична реформа в Україні про зовнішньополітичні засади держави.
55. Закон України "Про закордонного українця".
56. Вирішення питань щодо кримськотатарського населення в Криму.
57. День українського дипломата. Обґрунтуйте закономірність цієї дати.
58. Основні складові зовнішньополітичного відомства України.
59. Зовнішньополітичні засади Української держави за Конституцією України.
60. Закон України "Про основи національної безпеки України".
61. Вимоги НАТО щодо реформування української армії.
62. Військові навчання в межах НАТО.

63. Гельсінський процес. ОБСЄ та її діяльність в Україні.
64. Членство України в Раді Європи.
65. Європейський суд захисту прав людини і Україна.
66. Роль ПАРЄ у формуванні демократичної України.
67. Проблеми трудової міграції у відносинах України зі світом.
68. Поняття “сіра зона” в політиці України.
69. Дипломатичний корпус Української держави.
70. Українські науково-технічні проекти - у співпраці з Євросоюзом.
71. Використання транзитних переваг Україною.
72. Захист прав громадян України за кордоном.
73. Транскордонне співробітництво (Карпатський Єврорегіон, Єврорегіон “Буг” та ін.
74. Європейський вибір України - урядова програма розвитку держави.
75. Співпраця України з ЮНЕСКО. 88. Україна і УВКБ ООН.
76. Партнерство і співробітництво з НАТО.
77. Люблінський трикутник, Кримська платформа та Східне партнерство – роль України.
78. Україна в міжнародному економічному співробітництві.
79. Актуальні проблеми зовнішньої політики України.
80. Забезпечення національних інтересів України.
81. Пріоритети діяльності України на пострадянському просторі.
82. «Українське питання» в європейській політиці.
83. Розбудова відносин України з державами Азії та Африки.
84. Становлення та розвиток відносин України з країнами Північної Америки.
85. Посилення відносин України з державами Латинської Америки.
86. Активність захисту національних інтересів України в неурядових об’єднаннях.
87. Україна в рамках субрегіональних та регіональних формувань.
88. Українські ініціативи та формати співробітництва.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Vozniuk E. Information Terrorism as a Modern Threat for Information Security of European States. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, 2019. №1(5). С. 34-42.
2. Vozniuk E. The Threats and Opportunities of Crisis on Ukraine's Accession to the EU. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Серія: Міжнародні відносини. 2017. №6 (355).
3. Vozniuk E. Ukrainian-Polish Relations: Challenges and Perspectives. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Серія: Міжнародні відносини. 2018. №5 (378).
4. Зінько І. Зовнішня політика країн Північної Європи: навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 328 с.
5. Григоренко Я. О. Воєнна сила сучасної держави як категорія міжнародних відносин: поняття та шляхи вдосконалення. Підприємництво, господарство, право. 2017. № 3. С. 299-301.
6. Дипломатична та консульська служба: навч. посіб. / Я. Б. Турчин, О. Н. Горбач, Л. О. Дорош та ін. ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2014. 224 с.
7. Європейська та євроатлантична інтеграція: навчальний посібник [О.В. Баула, Т.В. Божидарнік, Т.М. Вісіна, Н.М. Галазюк, О.М. Зелінська О.Я. Кравчук та ін.] за заг. ред. О.М. Лютак. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС. 2016. 376 с.
8. Єремєєва І. А. Проблеми трансформації міжнародних збройних конфліктів у сучасному світі. *Politicus*. 2017. № 6. С. 128-131. URL: http://politicus.od.ua/6_2017/24.pdf.
9. Іванова Н. Публічна дипломатія як ефективний механізм зовнішньої політики держави. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. Серія «Питання політології». 2018. № 32. С.122-127
10. Кондратенко О. Ю. Геополітика: сутність феномену та його еволюція. *Вісник Дніпропетровського університету*. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія. 2015. № 4. С. 98-107.
11. Лажнік В. Й. Геодемографічні й етнополітичні процеси в країнах регіону (Центрально-Східна Європа) [Текст]: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. 416 с.
12. Мартинов А. Діяльність української дипломатії у Раді Безпеки ООН (2016–2017 рр.). *Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки*. Київ, 2018. Вип. 27. С. 146-164.
13. Міжнародні організації. Кредитно-модульний курс: 3-тє вид. перероб. та доп. Навч. посібн.[За ред. Козака Ю. Г., Ковалевського В. В., Логвінової Н. С.]. Київ: ЦУЛ. 2018. 344 с.
14. Стройко Т. В. Міжнародні організації: навч. посіб.: Київ: Кондор-Видавництво. 2018. 250 с.

15. International and National Security: Politics, Information, Ecology, Economy: collective monograph / ed. by A. Mytko. Kyiv: MPBP «Hordon», 2018. 320 p.